

Czynności procesowe

cz. III

Utrwalanie przebiegu czynności procesowych

Protokół

spisywany w przypadkach ściśle przez ustawę wskazanych, ma ustawowo wymaganą formę i treść

Notatka urzędowa

spisywana przez prowadzącego czynność, jeżeli nie jest wymagane sporządzenie protokołu, jej treść określa prowadzący

Stenogram

uzupełnia protokół, jeżeli jest sporządzany (pierwopis stenogramu oraz jego przekład stają się załącznikami do protokołu; art. 145 KPK)

Zapis dźwięku oraz obrazu

przebieg czynności protokołowanych może być utrwalony ponadto za pomocą urządzenia rejestrującego obraz lub dźwięk, o czym należy przed uruchomieniem urządzenia uprzedzić osoby uczestniczące w czynności (niekiedy jest obligatoryjny)

Czynności wymagające spisania protokołu

- *zostały wymienione w art. 143 § 1 KPK*
- *osoba przeprowadzająca czynność zawsze może spisać protokół, jeżeli uzna to za potrzebne*
- *protokół może spisać osoba do tego powołana – np. pracownik sekretariatu sądu lub prokuratury, a także sam prowadzący czynność*
- *jeżeli protokół ma spisać osoba przybrana do tego niebędąca pracownikiem organu przeprowadzającego czynność – należy od niej odebrać przyrzeczenie (art. 144 § 3 KPK)*

Treść protokołu

- *składniki prawidłowego protokołu zostały wymienione w art. 148 § 1 KPK*
- *wyjaśnienia, zeznania, oświadczenia i wnioski oraz stwierdzenia określonych okoliczności przez organ prowadzący postępowanie zamieszcza się w protokole z możliwą dokładnością*
- *osoby biorące udział w czynności mają prawo żądać zamieszczenia w protokole z pełną dokładnością wszystkiego, co dotyczy ich praw lub interesów, związanych z czynnością odnośnie do której spisuje się protokół (co nie oznacza wpisywania do protokołu wszystkiego, czego uczestnik czynności zażąda – to prowadzący czynność decyduje ostatecznie o treści protokołu)*
- *protokół powinien być wolny od wpisów niezwiązanych z czynnością w odniesieniu do której jest spisywany, nie mających znaczenia w danej sprawie*
- *nie zamieszcza się w nim danych wskazanych w przepisach art. 148a KPK.*

Protokół jest formą dokumentowania czynności procesowych i jej wiernym utrwaleniem. O ile nie wniesiono do niego zastrzeżeń w trakcie jego sporządzania i został podpisany, stanowi wiarygodne źródło informacji o przebiegu protokołowanych czynności.

postan. SN z 19 czerwca 2008 r., II KZ 27/08

Protokół rozprawy głównej

- *dokumentuje przebieg rozprawy*
- *podpisywany tylko przez przewodniczącego i protokolanta*
- *może mieć formę uproszczoną w razie stenogramu (art. 145 § 1 KPK)*
- *nie może mieć formy uproszczonej w razie rejestrowania obrazu oraz dźwięku (art. 147 § 3 KPK)*

Podpisanie protokołu i jego zmiany

- protokół rozprawy oraz posiedzenia podpisują niezwłocznie przewodniczący i protokolant – do chwili, kiedy nie podpiszą oni protokołu, dokument jest jedynie projektem protokołu
- pozostałe protokoły podpisują osoby biorące udział w czynności – wówczas przed podpisaniem należy protokół odczytać i uczynić o tym wzmiankę; osoba uczestnicząca w czynności może podpisując protokół zgłosić jednocześnie zarzuty co do jego treści - zarzuty te należy wciągnąć do protokołu wraz z oświadczeniem osoby wykonującej czynność protokołowaną (art. 150 § 2 KPK)
- skreślenia oraz poprawki i uzupełnienia poczynione w protokole wymagają omówienia podpisanego przez osoby podpisujące protokół
- strony oraz osoby mające w tym interes prawny mogą złożyć wniosek o sprostowanie protokołu rozprawy i posiedzenia, wskazując na nieścisłości i opuszczenia

1. Nie jest uchybieniem "dopisywanie fragmentów protokołu" po rozprawie, skoro akta sprawy z protokołem rozprawy można zwrócić do sekretariatu nawet w ciągu trzech dni roboczych po zakończeniu rozprawy. Dopiero po podpisaniu go przez przewodniczącego i protokolanta (art. 149 § 1 k.p.k.) zmiany w protokole wymagają odpowiedniego trybu (art. 151-155 k.p.k.).

2. Zgodnie z art. 148 § 2 k.p.k. wyjaśnienia, zeznania, oświadczenia i wnioski zamieszcza się w protokole "z możliwą dokładnością", a więc nie dosłownie. Nie ma podstaw do formułowania zarzutu nieprawidłowego odnotowywania zeznań świadków, gdy zapisano je skrótowo.

wyrok SA w Krakowie z 19 kwietnia 2017 r., II AKa 236/17

Obraza art. 148 § 1 i 3 k.p.k. przez dopisanie w protokole postanowienia, które w rzeczywistości nie zostało wydane, cechuje się "wyjątkowo wysokim stopniem szkodliwości społecznej", w istocie stanowi potwierdzenie nieprawdy przez funkcjonariusza publicznego, a więc czyn przestępny, co dyskwalifikuje obwinionego jako osobę wykonującą władzę sędziowską.

wyr. SN z 10 czerwca 2008 r., SNO 41/08

Sprostowanie protokołu – tryb (art. 153 KPK)

1. Przewodniczący po wysłuchaniu protokolanta oraz po odtworzeniu zapisu dźwięku albo obrazu i dźwięku (jeżeli były dokonane) może przychylić się do wniosku i wydać zarządzenie o sprostowaniu protokołu; w przeciwnym razie w przedmiocie sprostowania orzeka, po wysłuchaniu protokolanta, sąd w składzie, który rozpoznawał sprawę.
2. Jeżeli nie można utworzyć tego samego składu, postanowienie nie zapada, a poszczególni jego członkowie oraz protokolant składają do akt sprawy oświadczenie co do zasadności wniosku.
3. Po sprostowaniu protokołu umieszcza się w nim wzmiankę o sprostowaniu.
4. Na postanowienie o sprostowaniu protokołu nie przysługuje zażalenie.

Jeżeli treść protokołu rozprawy, a co za tym idzie - jej przebieg nie zostaną zakwestionowane w przewidzianym prawem trybie (np. poprzez sprostowanie protokołu w trybie art. 152-155 k.p.k.), to wówczas przyjmuje się, że czynności procesowe zarejestrowane w protokole faktycznie zostały dokonane.

Wyrok SA w Katowicach z 9 października 2018 r., II AKa 431/17

Obowiązek rejestrowania przebiegu rozprawy głównej - za pomocą utrwalania obrazu i dźwięku

Art. 147 KPK:

§ 2b. Przebieg rozprawy utrwała się za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk albo obraz i dźwięk, chyba że jest to niemożliwe ze względów technicznych.

§ 2c. Przebiegu rozprawy w zakresie, w którym wyłączono jej jawność ze względu na obawę ujawnienia informacji niejawnych o klauzuli tajności „tajne” lub „ściśle tajne”, nie utrwała się w sposób określony w § 2b, jeżeli nie ma możliwości zapewnienia właściwej ochrony zapisu dźwięku albo obrazu i dźwięku przed nieuprawnionym ujawnieniem.

(...) § 3a. Zapis obrazu lub dźwięku staje się załącznikiem do protokołu. (...)

Obowiązek rejestrowania przebiegu innych czynności - za pomocą utrwalania obrazu i dźwięku

Przesłuchanie świadka lub biegłego utrwalają się za pomocą urządzenia rejestrującego obraz i dźwięk, gdy:

- 1) zachodzi niebezpieczeństwo, że przesłuchanie tej osoby nie będzie możliwe w dalszym postępowaniu;
- 2) przesłuchanie następuje przed sądem wezwanym (art. 147 § 2 KPK)

Przesłuchanie świadka w trybie art. 185a i nast. KPK – tu również obowiązuje obowiązek nagrywania przebiegu przesłuchania w systemie audio-video (zob. art. 185a § 3 KPK, art. 185d KPK i wydane na podstawie art. 185d § 2 KPK rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości).

Protokolant

- samodzielna pozycja procesowa
- podlega wyłączeniu z tych samych powodów co sędzia
- podlega wysłuchaniu w procedurze sprostowania protokołu
- wykonuje czynności organizujące przebieg rozprawy głównej lub posiedzenia
- prowadzi akta danej sprawy wprowadzając do nich dokumenty podlegające umieszczeniu w aktach

Akta sprawy karnej

- podlegają stosownemu, określonym przepisami prawa, oznaczeniu, stosownie do kategorii sprawy, której dotyczą
- stanowią zbiór dokumentów powstałych w toku postępowania karnego i w związku z nim
- zawierają w szczególności : protokoły, orzeczenia i zarządzenia, pisma procesowe uczestników postępowania, recepty, notatki urzędowe, informacje o wykonaniu zarządzeń itd.
- w postępowaniu sądowym zasadniczo podlegają udostępnieniu stronom (akta postępowania sądowego).

Udostępnianie akt sądowych

Art. 156 KPK:

§ 1. Stronom, obrońcom, pełnomocnikom i przedstawicielom ustawowym udostępnia się akta sprawy sądowej oraz daje możliwość sporządzenia z nich odpisów lub kopii. **Za zgodą prezesa sądu akta te mogą być udostępnione również innym osobom. (...)**

§ 2. Na wniosek oskarżonego lub jego obrońcy **wydaje się odpłatnie kopie dokumentów z akt sprawy**. Kopie takie wydaje się odpłatnie, na wniosek, również innym stronom, pełnomocnikom i przedstawicielom ustawowym. Zarządzenie w przedmiocie wniosku może wydać również referendarz sądowy. **Od kopii wykonanej samodzielnie nie pobiera się opłaty.**

§ 3. Prezes sądu lub referendarz sądowy może w razie uzasadnionej potrzeby zarządzić wydanie odpłatnie uwierzytelnionych odpisów z akt sprawy.

(...)

Osobom pozbawionym wolności udostępnia się akta (lub ich części) w zakładzie karnym lub areszcie śledczym, w którym przebywają, w obecności funkcjonariusza Służby Więziennej.

Opłata za wykonanie kserokopii nie wchodzi w skład kosztów sądowych, o których mowa w art. 616 § 2 KPK, w związku z czym nie ma w stosunku do niej zastosowania art. 623 KPK umożliwiający zwolnienie od tej opłaty.

wyrok SN z 10 maja 2012 r., KSP 4/12

Udostępnianie akt – postępowanie przygotowawcze

Art. 156 KPK:

§ 5. Jeżeli nie zachodzi potrzeba zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania lub ochrony ważnego interesu państwa, w toku postępowania przygotowawczego stronom, obrońcom, pełnomocnikom i przedstawicielom ustawowym udostępnia się akta, umożliwia sporządzanie odpisów lub kopii oraz wydaje odpłatnie uwierzytelnione odpisy lub kopie; prawo to przysługuje stronom także po zakończeniu postępowania przygotowawczego. (...) Za zgodą prokuratora akta w toku postępowania przygotowawczego mogą być w wyjątkowych wypadkach udostępnione innym osobom. (...)

§ 5a. W razie złożenia w toku postępowania przygotowawczego wniosku o zastosowanie albo przedłużenie tymczasowego aresztowania podejrzanemu i jego obrońcy udostępnia się niezwłocznie akta sprawy w części zawierającej treść dowodów dołączonych do wniosku, z wyłączeniem dowodów z zeznań świadków, o których mowa w art. 250 § 2b.

(...)

Dostępność dla obrony do akt postępowania przygotowawczego w części zawierającej treść dowodów wskazanych we wniosku o zastosowanie albo przedłużenie tymczasowego aresztowania następuje z mocy prawa i nie wymaga żadnej decyzji prokuratora lub sądu (art. 156 § 5a k.p.k.).

Udostępnienie akt w trybie art. 156 § 5a, w incydentalnym postępowaniu w kwestii wniosku w przedmiocie tymczasowego aresztowania, polega tylko na umożliwieniu zapoznania się z aktami postępowania w części zawierającej dowody wskazane we wniosku prokuratora (...), bez możliwości sporządzenia odpisów lub kopii z akt.

Podstawą dla uprawnienia stron, obrońców, pełnomocników i przedstawicieli ustawowych sporządzenia odpisów lub kopii z akt postępowania przygotowawczego oraz otrzymania uwierzytelnionych odpisów lub kopii może być wyłącznie przepis art. 156 § 5. Wniosek taki podlega już merytorycznej ocenie prowadzącego postępowanie przygotowawcze i wymaga rozstrzygnięcia w formie zarządzenia - art. 156 § 5 zdanie drugie k.p.k.

postan. SA we Wrocławiu z 21 sierpnia 2017 r., II AKz 401/17

Odtworzenie zaginionych lub zniszczonych akt

Art. 160 KPK:

§ 1. Postępowanie w wypadku zaginięcia lub zniszczenia w całości lub w części akt sprawy będącej w toku przeprowadza sąd, w którym sprawa ostatnio się toczyła.

(...)

§ 3. Postępowanie w wypadku zaginięcia lub zniszczenia akt sprawy prawomocnie zakończonej przeprowadza sąd, w którym sprawa się toczyła w pierwszej instancji, lub inny sąd wskazany w ustawie.

§ 4. Akta **postępowania przygotowawczego** odtwarza prokurator, stosując odpowiednio przepisy niniejszego rozdziału.

Odtworzenie akt kończy się postanowieniem ustalającym zakres odtworzenia lub stwierdzającym, że odtworzenie akt jest niemożliwe; na to postanowienie przysługuje zażalenie.

Procedura odtworzenia zaginionych lub zniszczonych akt, uregulowana w art. 160-166 KPK dotyczyć może również części akt, a nawet pojedynczych dokumentów z akt sprawy, które zaginęły lub zostały zniszczone.

Uwaga !

Integralnym elementem samodzielnego nabywania wiedzy na podstawie tej prezentacji jest dogłębna analiza:

- przepisów art. 143-166 KPK oraz pozostałych powołanych w tej prezentacji,
- odpowiednich fragmentów podręcznika, w szczególności odpowiedniej części Rozdziału IV (str. 228-232, 236-240) oraz całego Rozdziału V z książki:
H. Paluszkiewicz, K. Dudka, *Postępowanie karne*, Warszawa 2018, wyd. 4.

Uzasadnione jest przeanalizowanie treści orzeczeń powoływanych w prezentacji.